

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΤΕΚΟΥ

Το
τελευταίο
ΦΩΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Το τελευταίο φως**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ιφιγένεια Τέκου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κυριακή Κάσση
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Ιφιγένεια Τέκου, 2018
© Φωτογραφίες εξωφύλλου: Jamie Heiden/Trevillion,
picsfive/123RF, photomelon/123RF
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2018

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2512-2
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2513-9

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΤΕΚΟΥ

Το
τελευταίο
ΦΩΣ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Μνήμες χαμένες στην άμμο, Κέδρος, 2014

Θάλασσες μας χάρισαν, Διόπτρα, 2015

Να ονειρευτώ ξανά, Διόπτρα, 2016

Για παιδιά:

Αγάπα το ή παράτα το, Λιβάνης, 2015

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορεί:

Για παιδιά:

Υλο – Ζεις μονάχα μια φορά, 2017

*Αυτό το βιβλίο το αφιερώνω
με όλη μου την αγάπη στον άντρα μου
και στον γιο μας, για όλες εκείνες
τις ομαδικές αγκαλιές που κάνουμε
σε κάθε δύσκολη στιγμή,
αλλά και σε κάθε χαρά μας.*

Πριν από σένα ήσουν εσύ;
Έξω στο δρόμο δεν περνάει κανένας.
Το φως του δωματίου πέφτει κάθετα
τονίζοντας τα ζυγωματικά, σβήνοντας το σαγόνι
μέσα στην ίδιαν απορία: «υπήρξαμε;». Έτσι
πέταξα το ποτήρι απ' το παράθυρο.
Έτσι άκουσα τουλάχιστον κάτω στο πεζοδρόμιο τον κρότο:
«υπάρχουμε».*

* Γιάννης Ρίτσος, «Επιτέλους», ποιητική συλλογή *Υπερώον*, Κέδρος, 2013.

Ιανουάριος 2002, Αθήνα

ΚΟΝΤΕΥΕ να μεσημεριάσει. Η συνάντηση στο εμπορικό κέντρο της Κηφισιάς είχε κρατήσει περισσότερο από ό,τι υπολόγιζε η Μαρίνα. Έπρεπε να βιαστεί να γυρίσει στο σπίτι. Έκανε κι ένα δαιμονισμένο κρύο! Οι νιφάδες του χιονιού έπεφταν τώρα πυκνές δημιουργώντας ένα παχύ άσπρο πάπλωμα πάνω στα σταθμευμένα αυτοκίνητα. *Μια απόλυτα φυσιολογική μέρα παρά το αφόρητο ψύχος*, σκέφτηκε.

Πάτησε το κουμπί και περίμενε το ασανσέρ χαμένη στις σκέψεις της. Πιο κει μια μητέρα με την πεντάχρονη κόρη της έκαναν αστεία και γελούσαν. Η μικρή φορούσε έναν φαρδύ μάλλινο σκούφο με μια ροζ φούντα στην κορυφή. Η μύτη της ήταν κατακόκκινη κι έτρεχε, όμως δε φαινόταν να μπορεί κάτι να διώξει το χαμόγελο από το πρόσωπό της. Η μια κοίταζε την άλλη –η μάνα την κόρη και η κόρη τη μάνα– και αυτή η επιμονή των βλεμμάτων είχε μια τρυφερή διάρκεια που πόνεσε τη Μαρίνα. Ο χρόνος λες και είχε κολλήσει σε τούτη τη στιγμή και είχε σμίξει με τους προηγούμενους χρόνους και τώρα όλοι μαζί κυμάτιζαν μπροστά της.

Δεν μπορούσε παρά να κοιτάζει με οδυνηρή προσήλωση. Κάτι σαδιστικό την έσπρωχνε σε μια νοσηρή παρατήρηση. Είναι περίεργο το πόσα διακυβεύονται μέσα σε μια στιγμή δίχως να το καταλαβαίνει κάποιος. Σκέφτηκε να ανοιγοκλείσει τα μάτια της. Ίσως, αν τα έκλεινε και τα άνοιγε ξανά, μια άλλη σκηνή να εμφανιζόταν μπροστά της. Δεν έπιασε. Ευτυχώς, ήρθε το ασανσέρ. Μπήκε γρήγορα και στριμώχτηκε στη δεξιά γωνία. Ολόγυρα υπήρχε τζάμι, επομένως θα μπορούσε να αφήσει το βλέμμα της να περιπλανηθεί, όμως εκείνο παρέμενε γαντζωμένο εκεί όπου πρόσταζε η καρδιά της. Ρήμα. Μονάχα ένα στεγνό ρήμα προσταγής θα μπορούσε να αναστατώσει τη χωροταξία. Φύγε! Φύγε!

Μούσκεμα στον ιδρώτα περίμενε την πόρτα να ανοίξει και να ξεχυθεί στα χιόνια, κάπου, δεν είχε σημασία, μονάχα να είναι μακριά από το στοργικό λαμπύρισμα των χαμόγελων που έσταζαν αγάπη. Δεν το άντεχε. «Είστε καλά;» άκουσε μια φωνή, αλλά η θολούρα στο μυαλό της ήταν τέτοια που δεν μπορούσε να την ταιριάξει με κάποιο πρόσωπο.

Άρχισε να περπατάει τόσο νευρικά, που τα ίχνη της δεν προλάβαιναν να αποτυπωθούν στο μαλακό χιόνι, και προσπέρασε το σημείο όπου είχε παρκάρει το αυτοκίνητό της. Ξάφνου κοντοστάθηκε απορροφημένη σε διάφορες σκέψεις. Υπήρχε ένα πριν, η ανάμνησή του, κι ένα μετά που τώρα πια δεν το ήθελε. Οι προσδοκίες της είχαν χαθεί κάπου ανάμεσα στο όνειρο και στη ζωή, μια ζωή που

δεν την έβαλε ποτέ σε παύση για να αναρωτηθεί τα διάφορα «εάν». Τι νόημα θα είχε; Στο τέλος ο καθένας μένει μόνος με την επιλογή του, ενώ όλα τα «εάν» που υπόσχονται ένα καλύτερο μέλλον υποτάσσονται δουλικά στην πραγματικότητα.

«Ταξί!» φώναξε. «Φάληρο».

Μπήκε ζαρωμένη στο πίσω κάθισμα αφήνοντας τις εικόνες που περνούσαν βιαστικά έξω από το παράθυρο να οδηγήσουν το μυαλό της μακριά από επώδυνες σκέψεις. Ο οδηγός φλυαρούσε ακατάπαυστα για διάφορα θέματα κι όταν επιτέλους κατάλαβε πως εκείνη ήταν αφηρημένη, την άφησε στην ησυχία της δυναμώνοντας την ένταση στο ραδιόφωνο. Μία ώρα αργότερα έφτασε έξω από την πολυκατοικία στη Μεγάλου Αλεξάνδρου. Πλήρωσε μηχανικά και ανέβηκε στο μικροσκοπικό ρετιρέ που χρησιμοποιούσε σαν ησυχαστήριο τα τελευταία χρόνια. Δεν ήταν κάτι ιδιαίτερο· ένας καναπές κι ένα τραπέζι με έναν υπολογιστή για να καταγράφει τις σκέψεις της. Παλιότερα ήλιζε πως αν έκανε τα συναισθήματά της λέξεις και γέμιζε με αυτές αρκετές λευκές σελίδες, τότε θα έχαναν τη δύναμή τους. Δε συνέβη, όμως, κάτι τέτοιο. Αντίθετα, οι μαύρες αράδες απέκτησαν οντότητα που απειλούσε να την καταβροχθίσει.

Πήρε την τσάντα της κι έβγαλε ένα κουτί με ροζ χαπάκια. Πήρε αρκετά και μπούκωσε το στόμα της δίχως να διστάσει, δίχως να νιώσει τρέμουλο στα χέρια ή έστω ένα ταρακούνημα που θα έβαζε φρένο στην παράλογη πα-

ρόρμηση. Σε λίγο όλα θα τέλειωναν και το σώμα της θα βάραινε σαν του πνιγμένου κλοτσώντας μακριά τα αλωιωμένα περιτυλίγματα του χρόνου. Χωρίς προειδοποίηση, μια επιθυμία άρχισε να πάλλεται μέσα της σαν ξηρός άνεμος ωθώντας τη να κοιτάξει για τελευταία φορά τι άφηνε πίσω της. Με το δεξί χέρι ψηλάφισε την κορνίζα με τη φωτογραφία της Μάχης φέρνοντάς την μπροστά της.

Δεν είχε ξαναδεί τόσο όμορφο πλάσμα στη ζωή της. Τα παιχνιδιάρικα γαλάζια ματάκια της έβγαζαν μια ανέγνωιαστη καλοσύνη που θα μπορούσε να κερδίσει και την πιο αδιάφορη ιδιοτελή ψυχή. Θα μπορούσε, μα κάτι τέτοιο δε συνέβη με τον Αλέξη.

ΟΧΙ! Δεν μπορούσε να επιτρέψει στον εαυτό της πισωγυρίσματα. Ό,τι έγινε έγινε.

Το φως του μικρού κόκκινου αμπαζούρ φώτιζε σαν σελιδοδείκτης τη φωτογραφία της τρίχρονης Μάχης, και τα μάτια της Μαρίνας ανάβλυζαν καυτά δάκρυα απόγνωσης και μετάνοιας. Το φούσκωμα στο μάγουλό της έκρυβε λέξεις που δεν έβρισκαν διέξοδο. Ακόμα και τούτη τη στιγμή, που όλα έδειχναν πραγματικά να τελειώνουν και ο θάνατος δεν ήταν απλώς μια ικεσία για γαλήνη, αλλά ένα αναμφισβήτητο γεγονός, εκείνη δεν μπορούσε να αρπαχτεί από τη ζωή.

Λένε πως όλοι γεννιούνται κουβαλώντας λίγο θάνατο. Τον κουβαλούν, τον σέρνουν πίσω τους και στο τέλος τρέχουν μακριά του – αυτό είναι το φυσιολογικό. Τον τελευταίο καιρό εκείνη σταμάτησε να τον αποφεύγει. Όχι

μονάχα στάθηκε μπροστά του και τον κάρφωσε με το βλέμμα της, μα φλέρταρε μαζί του, τον κοροΐδεψε, τον πρόσβαλε, οτιδήποτε για να τον προκαλέσει να την πάρει. Μα βλέπεις ο θάνατος, αυτός ο μακάβριος εντολοδόχης, δεν κάνει χατίρια. Απλώς πηγαινοέρχεται υπερήφανος που προξενεί θλίψη και απόγνωση. Δεν είναι μαθημέ-νος σε προσκλήσεις.

Η καρδιά της είχε πλέον επιβραδύνει τους χτύπους της. Ακουγόταν εξουθενωμένη και τσακισμένη. Πόση ώρα άραγε χρειαζόταν για να ενεργήσουν τα χάπια; Πότε επιτέλους θα έπαυαν οι σκέψεις να ουρλιάζουν σαν ύαινες μέσα στο μυαλό της; Έπρεπε να «σβήσει» γρήγορα πριν το μετανιώσει.

Το κινητό της δονήθηκε μέσα στην τσάντα βγάζοντάς την απότομα από τον λήθαργο στον οποίο επιδίωκε να βυθιστεί. Το φως στην οθόνη αναβόσβηνε και η Μαρίνα αναγνώρισε τον αριθμό της Βούλας, μιας καλής φίλης και γειτόνισσας της μητέρας της. Περίεργο. Τόσα χρόνια ποτέ δεν την είχε καλέσει στο τηλέφωνο. Ταλαντεύτηκε για μια φευγαλέα στιγμή κι έπειτα έκανε ό,τι την πρόσταξε το ένστικτό της.

«Ναι;» ψιθύρισε ξέπνοα.

«Μαρίνα μου... κορίτσι μου, κάνε κουράγιο. Τη χάσαμε... την Ισμήνη μας. Τη χάσαμε».

Τελικά, η μοίρα είναι ένα όχημα τραγικά ασταθές. Σε τραβολογά από δω και από κει αλλάζοντας συνεχώς τα δεδομένα. Η αναγγελία ενός θανάτου ανέκοψε την πο-

ρεία ενός άλλου. Η Ισμήνη. Χάθηκε; *Παλιο-εγώιστρια!* Πρόλαβες κι έφυγες. Κατάλαβες το φορτίο που επρόκειτο να σου αφήσω. Μητέρα! Δεν πρόλαβαν τα χέρια σου να γεμίσουν καφέ κηλίδες κι εσύ διάλεξες τον εύκολο δρόμο. Προτίμησες να δώσεις πόνο παρά να πάρεις.

Η εσωτερική σύγκρουση με το παρελθόν ήταν αναπόφευκτη. Μια βαριά ομίχλη που κρύβει μέσα της πρόσωπα και ιστορίες. Μα δεν είχε χρόνο για όλα αυτά. Έτρεξε στην τουαλέτα και βάζοντας το δάχτυλο μέσα στον λαιμό προξένησε έναν ξιτισμένο εμετό, που της άδειασε τα σωθικά από τους διαφημιστές του πολυπόθητου θανάτου. Χωρίς την Ισμήνη δεν υπήρχε κανένας να προσέχει τη Μάχη, κανένας. Τώρα πια η Μαρίνα δεν είχε δικαίωμα να κάνει του κεφαλιού της.

Βυθισμένη σε παραζάλη, πήρε το πρώτο ταξί που βρήκε μουρμουρίζοντας «γρήγορα» με μια δόση υστερίας στον οδηγό. Πρώτη στάση, το σπίτι και η μικρή της κόρη. Ένα σπίτι όμοιο με ακίνητο βαθύ ποτάμι, που σε ρουφά στις άξαφνες δίνες του. Ένα μέρος όπου μόλις πλησίαζε, από την πόρτα κιόλας, αισθανόταν την ατμόσφαιρα να της κόβει την ανάσα τραβώντας τη βίαια στον κόσμο μιας άλλης πραγματικότητας.

Κρέμασε το βρεγμένο παλτό στον καλόγερο της εισόδου και με ανάμεικτα συναισθήματα που της στερούσαν κάθε ίχνος αυτοκυριαρχίας μπήκε στο δωμάτιο της μικρής. Κοιμόταν. Τόσο βαθιά, τόσο γαλήνια. Έτσι όπως τα καστανόξανθα μαλλιά της στεφάνωναν το πρόσωπό της

και τα μικροσκοπικά χεράκια της αγκάλιαζαν ήρεμα το μαξιλάρι, η Μαρίνα είχε την ψευδαισθήση πως όλα ήταν κανονικά, σαν την αναπνοή της. Κι όμως, για εκείνη, η κόρη της ήταν κανονική, φυσιολογική. *Πόσο εύκολο είναι για κάποιους να κολλήσουν ταμπέλες και αυτόματα να καταχωρίσουν ένα πανέμορφο πλάσμα στα «προβληματικά» και στα «κοινωνικά απροσάρμοστα»!*

Μα τι έλεγε; Πριν από μόλις μία ώρα ήταν έτοιμη να βάλει τέλος στη ζωή της, επειδή δεν άντεχε, επειδή δεν ήξερε πώς να χειριστεί την ιδιαιτερότητα της κόρης της. Κι επειδή, ναι που να πάρει, ας το παραδεχόταν τουλάχιστον στον εαυτό της, την απέρριψε ο Αλέξης ως μάνα ενός παιδιού με ιδιαιτερότητες, που στεγνωμένη όπως ήταν από τον πόνο αρνήθηκε να προσποιηθεί πως αυτό το πλάσμα δεν υπήρχε στη ζωή τους.

Μονάχα η Ισμήνη ήταν πάντα κοντά τους, πραγματικά κοντά τους. Παρακολουθούσε σιωπηλή τις αγωνιώδεις προσπάθειες της κόρης της να «κάνει καλά» την εγγύνη της. Την άφηνε να τρέχει το παιδί από τον έναν γιατρό στον άλλο προκειμένου να βρει κάποιον που θα της έδινε το φάρμακο που θα θεράπευε το πρόβλημά του. Όμως, κάποια στιγμή η πάντα διακριτική Ισμήνη αποφάσισε να παρέμβει. Έπιασε την κόρη της και της μίλησε τρυφερά μα αυστηρά. «Σταμάτα να σέρνεις το κορίτσι δεξιά και αριστερά περιμένοντας να σ' το αλλάξουν. Αν την αγαπάς, όπως λες, δέξου την όπως είναι, δίχως να σε νοιάζει τι θα πουν οι φίλοι, ο κόσμος, ο Αλέξης. Θέ-

λει δύναμη, αλλά δεν υπάρχει άλλος δρόμος. Σταμάτα να βασανίζεσαι και προπαντός σταμάτα να ρίχνεις το φταίξιμο στο παιδί. Σε έχει ανάγκη. Είναι σπλάχνο σου και όχι κάποιο βραβείο».

Τα σκληρά λόγια της Ισμήνης είχαν ταραξεί τη Μαρίνα, που ακόμα δεν ήταν σε θέση να παραδεχτεί ούτε καν στον εαυτό της ότι η μητέρα της είχε δίκιο. Προτίμησε να απομακρυνθεί από την Ισμήνη καθώς ένιωθε το γεμάτο επίκριση βλέμμα της να καρφώνεται σαν λόγχη στην καρδιά της. Τόσα βλέμματα πάνω της κι όλα απαιτούσαν.

Έφυγες δίχως να προλάβουμε να φιλιώσουμε, γλυκιά μου μανούλα. Δε σου ανοίχτηκα να σου πω ότι σε αγαπώ πολύ. Το ήξερες, ναι, όμως η ειπωμένη λέξη έχει μεγαλύτερη δύναμη. Απομακρυνθήκαμε όταν παντρεύτηκα, δε συμπάθησες τον Αλέξη και ένιωθες άβολα να τον συναντάς. Κι εγώ τι έκανα; Επέτρεψα να αποξενωθούμε. Τώρα, όμως, που πέθανες σε νιώθω μέσα μου σαν χάδι. Μη φοβάσαι και δε θα χαραμίσω τη δεύτερη ευκαιρία που μου δόθηκε. Το σύμπαν έδρασε με περίεργο τρόπο προκειμένου να με εμποδίσει από μια απονενομημένη πράξη, και η θυσία ήσουν εσύ. Δε θα αφήσω να πάει χαμένη, σ' το υπόσχομαι.

Με χέρια που έτρεμαν στριμώχτηκε στο κρεβάτι της κόρης της και την πήρε αγκαλιά. Να κλείσει μονάχα τα μάτια της ήρεμα, έστω για λίγα λεπτά. Μετά, θα κανόνιζε όλα όσα έπρεπε να γίνουν. Η Φωτεινή, η γυναίκα που πρόσεχε τη μικρή όταν εκείνη έλειπε, της έκανε νόημα ότι δεν υπήρξε κάποιο πρόβλημα. Η μικρή... Η σκέψη της

Μαρίνας πέταξε αμέσως στη μέρα που γεννήθηκε η Μάχη πριν από τρία χρόνια.

«Συγχαρητήρια, κυρία Αραβαντινού. Μόλις φέρατε στον κόσμο ένα υπέροχο κοριτσάκι», της είπε ο γιατρός απλώνοντας στη φοβισμένη αγκαλιά της μια μικρή ζαρωμένη κουκλίτσα, που δεν μπορούσε να ανοίξει καλά καλά τα μάτια, καθώς την τύφλωνε ο δυνατός φωτισμός που έλουζε την αίθουσα τοκετού. Εκείνη τη στιγμή όλα τα πριν και τα μετά, όλες οι προσδοκίες και οι ελπίδες παγιδεύτηκαν στο αραχνοῦφαντο προσωπάκι αυτού του μωρού, του μωρού της. Θα ορκιζόταν πως τούτο το πλάσμα ήταν το ομορφότερο που είχε αντικρίσει στη ζωή της και τα συναισθήματα που της δημιουργούσε έτσι όπως το αγκάλιαζε και κούρνιαζε τη μύτη της πάνω στο λαιμουδάκι του δεν περιγράφονταν με λόγια παρά μονάχα με τρυφερά χάρδια και δάκρυα συγκίνησης τα οποία έγιναν σπασμοί που τράνταξαν το σώμα της.

Ο Αλέξης, όπως της διηγήθηκε αργότερα η μητέρα της, περίμενε στην αίθουσα αναμονής, σκυφτός, καμπουριασμένος, με τα δάχτυλά του να βαστούν το κεφάλι λες και δεν είχε λαιμό για να το στηρίξει, λες και στεκόταν πολιορκημένος μέσα σε πυκνή ομίχλη. Ήταν εμφανές ότι αγωνιούσε για την έκβαση της γέννας και έδειχνε αποκομμένος εκεί στην πλαστική καρέκλα όπου καθόταν, με το βλέμμα του κολλημένο στη μεγάλη μπλε πόρτα των

χειρουργείων. Κάθε φορά που εμφανιζόταν κάποιος γιατρός, εκείνος πεταγόταν σαν ελατήριο.

Θυμόταν κι άλλα η Μαρίνα. Εκείνο το βράδυ –σχεδόν πέντε χρόνια είχαν περάσει από τότε– επιστρέφοντας από κάποιο αποκριατικό πάρτι στην Πλάκα, η σχέση τους είχε πάρει διαφορετική τροπή. Η Μαρίνα τού δόθηκε με μια φρενήρη δίψα για αιώνια κυριαρχία. Τον φιλούσε και τον άγγιζε, ενώ με τα μάτια τον προσκαλούσε να μείνει μέσα της, δίπλα της, κοντά της, για πάντα. «Θέλω ένα παιδί από εσένα», του δήλωσε και παρόλο που κάθε του κύτταρο έδειχνε να εναντιώνεται σε κάτι τόσο δεσμευτικό, όταν ο Αλέξης άκουσε το σπάσιμο της φωνής της την ώρα που σκόνταφτε πάνω στους φθόγγους της λέξης «παιδί», δεν του 'κανε καρδιά να την απογοητεύσει. Την αγαπούσε κι ήθελε να είναι ευτυχισμένη. Αν ο ερχομός ενός απογόνου ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την ευτυχία της δε σκόπευε να της το αρνηθεί. Θα έφτανε ακόμα και στην άκρη της γης για χάρη της.

Έκτοτε τα σώματά τους ενώνονταν ελεύθερα κάθε μέρα, και η Μαρίνα γαντζωνόταν ολοένα και περισσότερο –κάτι σαν εξάρτηση– στην ιδέα της έλευσης του πολυπόθητου τέκνου. Κάθε μήνας που περνούσε ήταν μια ελπίδα που κατέληγε σε οδυνηρή διάψευση κι αυτό συνεχίστηκε για πολλούς, πάρα πολλούς μήνες, μέχρι που η ανάγκη για την απόκτηση ενός παιδιού δόνησε και την καρδιά του Αλέξη.

Ο καημός της έγινε και δικός του καημός ενώνοντάς τους ακόμα περισσότερο. Πάλευαν κι αγωνιούσαν για το

ίδιο πράγμα, βιώνοντας την ατεκνία ως προσωπική τους αποτυχία. Η γυναικολόγος βέβαια τους έδινε κουράγιο. «Αν το θέλετε πραγματικά και επιμείνετε θα τα καταφέρετε κάποια στιγμή. Η ιατρική κάνει θαύματα στις μέρες μας». Κι εκείνοι δοκίμασαν τα πάντα και αρκετές φορές, μέχρι που ο οργανισμός της Μαρίνας δεν άντεξε άλλο τις ορμόνες. Έτσι, η γιατρός τους σύστησε να σταματήσουν τη θεραπεία για κάποιο χρονικό διάστημα και μετά θα έβλεπαν.

Ήταν η πρώτη φορά έπειτα από τόσα χρόνια που ένιωσαν τις ελπίδες τους να διαψεύδονται. Απέφευγαν να κοιτάξουν ο ένας τον άλλο για να μην αναγκαστούν να προσφέρουν δυνατά τον πόνο τους. Καλύτερα να έμενε κλεισμένος, σφραγισμένος μέσα στον καθένα τους, καλύτερα ανείπωτος. Για εβδομάδες τα δωμάτια του σπιτιού έμοιαζαν με ναρκοθετημένο χωράφι, όπου εκείνοι έπρεπε να προσέχουν πού πατούσαν. Μια λάθος λέξη, μια λάθος αντίδραση ίσως πυροδοτούσε κάτι χειρότερο. Έτσι προσποιούνταν και επιβίωναν μέρα με τη μέρα. Και όταν κάποιο ξημέρωμα η Μαρίνα έτρεξε στην τουαλέτα για να κάνει εμετό, δε φαντάστηκε. Πώς θα μπορούσε; Ακόμα και όταν οι εμετοί συνεχίστηκαν για δυο εβδομάδες πάλι δεν τολμούσε να κάνει το τεστ. Και στον Αλέξη, τσιμουδιά.

Μονάχα όταν λιποθύμησε μέσα σε ένα λεωφορείο, αποφάσισε να μάθει. Έκανε τρία τεστ, ίσως και τέσσερα, κι όλα έδειξαν το ίδιο. Περίμενε παιδί. Τσίριξε τόσο δυνατά που όλοι στην πολυκατοικία έγιναν κοινωνοί της χα-

ράς της. Ζητωκραύγασε κι έπειτα σώπασε για να μην προκαλέσει τη μοίρα. Ξάπλωσε στο κρεβάτι της κι άρχισε να διαγράφει με το χέρι πάνω στην κοιλιά της μικρά κυκλάκια αγάπης, το ένα μέσα στο άλλο καθώς το μυαλό ύφαινε σαν αργαλειός την εικόνα του μωρού της.

Για εννέα ολόκληρους μήνες δε σηκώθηκε από το κρεβάτι, που 'χε μεταμορφωθεί σε φωλιά, στο δικό της προσωπικό εκκολαπτήριο. Τραγουδούσε, διάβαζε παραμύθια στο αγέννητο, το έλουζε με αγάπη και προσμονή. Και τα βράδια κάθονταν μαζί με τον Αλέξη σφιχταγκαλιασμένοι και ονειρεύονταν την υπέροχη ζωή τους νιώθοντας ευλογημένοι, γιατί ο ερχομός ενός παιδιού είναι η μεγαλύτερη ευλογία.

Όταν πια γεννήθηκε η μικρή Ανδρομάχη, η Μαρίνα δεν την άφηγε λεπτό από τα μάτια της. Κοιμόταν δίπλα της και όλο το βράδυ παρακολουθούσε τις αναπνοές της, μία προς μία. Ο Αλέξης τη μάλωνε για την υπερβολή της, όμως εκείνη δεν άκουγε κανένα. Το βιβλίο που είχε αγοράσει περιέγραφε τους δεκάδες κινδύνους που ελλοχεύουν τον πρώτο χρόνο της ζωής ενός βρέφους και δεν είχε σκοπό να αφήσει τίποτα στη μοίρα. Κι όμως, τελικά μονάχα η μοίρα αποφασίζει.

Η Μαρίνα με τον καιρό άρχισε να υποψιάζεται πως η κόρη της ήταν διαφορετική. Ένας αδιόρατος φόβος γέμιζε την καρδιά της με ρίγη, με ψυχρά ρεύματα που την έφερναν στιγμιαία ενώπιον μιας άλλης πραγματικότητας, παρόλο που δεν είχε κάτι χειροπιαστό.

Η μικρή Μάχη συμπεριφερόταν αλλιώς από τα συνομήλικα παιδιά στο πάρκο. Δεν έπαιζε μαζί τους. Καθόταν αποτραβηγμένη στο μεγάλο σκάμμα και τραβούσε με τις ώρες το κουβαδάκι της πίσω μπρος πίσω μπρος χωρίς καν να γυρίζει ποτέ να την αναζητήσει. Καμιά φορά έκανε επαναλαμβανόμενες σπασμωδικές κινήσεις κι αναλυόταν σε δάκρυα χωρίς προφανή λόγο. Επιπλέον, ήταν η αδυναμία της να μιλήσει και να εκφράσει αυτό που ήθελε.

Η Ισμήνη συμβούλεψε τη Μαρίνα να μην ανησυχεί. «Μικρή είναι ακόμα. Ούτε εγώ μιλούσα στην ηλικία της κι όσο για τα φαγητά, που λες πως τρώει μονάχα πατάτες και κοτόπουλο, κανένα παιδάκι δεν τα τρώει όλα στις μέρες μας. Θα δεις, όλα θα φτιάξουν». Η Μαρίνα καθησυχάζοταν, γιατί η συμβουλή της μητέρας της τη βόλευε, της έπαιρνε ένα βάρος που την πλάκωνε κι έτσι ακόμα και οι καθημερινοί εφιάλτες της μικρής δικαιολογήθηκαν μέσα της ως απόλυτα φυσιολογικοί.

Δυστυχώς, ο εφησυχασμός της κατέρρευσε σαν χάρτινος πύργος, ύστερα από μια απλή βόλτα στο πάρκο. Η μικρή ανέβηκε σε μια ψηλή τσουλήθρα και αντί να την κατεβεί, όπως τα υπόλοιπα παιδιά, πήδηξε στο κενό. Τα πόδια της Μαρίνας σαν να είχαν δική τους θέληση τινάχτηκαν και τα χέρια της απλώθηκαν για να πιάσουν τη Μάχη, όμως φυσικά ήταν αδύνατον. Όλα έγιναν σε κλάσματα δευτερολέπτου. Αμέσως, μαζεύτηκε κόσμος τριγύρω, η Μαρίνα ήταν ανήσυχη και κυρίως σοκαρισμέ-

νη, ενώ η κόρη της στεκόταν ατάραχη παρόλο που είχε τραυματιστεί.

Στο νοσοκομείο επιβεβαιώθηκε πως η Μάχη είχε υποστεί κάταγμα στο δεξί της πόδι και στραμπούληγμα στο δεξί της χέρι. Της τοποθέτησαν γύψο και επίδεσμο. Η Μαρίνα ένωθε καταβεβλημένη. Δεν την τρόμαξε τόσο το σπάσιμο, άλλωστε τέτοιου είδους τραυματισμοί μπορεί να συμβούν στα παιδιά, αυτό που τη θορύβησε ήταν το γεγονός ότι η μικρούλα της ανέβηκε στην τσουλήθρα κι απλά πήδηξε, δίχως να διστάσει.

Μουδιασμένη περίμενε μέσα στο γραφείο του γιατρού και, όταν έπειτα από μερικά λεπτά ήρθε, της εξήγησε με επιστημονικό και συνάμα ανθρώπινο τρόπο ότι το παιδί έπρεπε να εξεταστεί από τον ίδιο αλλά και από έναν αναπτυξιολόγο για να είναι σίγουροι. Την προέτρεψε να κλείσει ραντεβού στη γραμματεία το συντομότερο και να μη φοβάται καθώς η έγκαιρη διάγνωση βοηθά πολύ σε τέτοιες περιπτώσεις.

«Μα τι έχει η μικρή; Τι είναι αυτό που φοβάστε και θέλετε να ελέγξετε;» τον ρώτησε. «Σας παρακαλώ, μη μου μιλάτε με μισόλογα γιατί τρομάζω περισσότερο».

«Είστε αγχωμένη και σας καταλαβαίνω απόλυτα, μα δε χρειάζεται. Στις μέρες μας ο αυτισμός συναντάται αρκετά συχνά, όμως, με την πρώιμη παρέμβαση, τα παιδιά που παρουσιάζουν αυτή την αναπτυξιακή διαταραχή μπορεί να βοηθηθούν πολύ».

Αυτισμός. Όστε αυτό υποψιαζόταν ο γιατρός, είχε ανα-

ρωτηθεί. Μα πώς; Γιατί να συμβεί κάτι τέτοιο στην κόρη της; Τι έφταιξε; Αυτό σήμαινε πως... όχι δεν ήταν δυνατόν. Η κόρη της δεν ήταν προβληματική. Τι ήξερε αυτός ο γιατρός; Τι είχε προλάβει να καταλάβει μέσα σε δέκα λεπτά που την είδε;

Ανίκανη να αποδεχτεί τη γνωμάτευση πήρε τη μικρή και κατέβηκαν στο πάρκινγκ του νοσοκομείου, όπου τις περίμενε ο Αλέξης ανήσυχος.

«Τι έγινε; Όλα καλά;» ακούστηκε η φωνή του μέσα από το αυτοκίνητο.

Μόλις έφτασαν στο σπίτι, η Μαρίνα διηγήθηκε στον άντρα της όσα ειπώθηκαν στο νοσοκομείο.

«Τι λες να κάνουμε;» τον ρώτησε στο τέλος. «Να το ψάξουμε;»

«Όχι βέβαια. Όλοι οι γιατροί πετάνε ανοησίες για να παίρνουν τα λεφτά μας. Της μάνας μου δεν της είπαν ότι έχει όγκο στο στήθος και ότι επιβάλλεται να χειρουργηθεί αμέσως; Αν θυμάσαι δεν είχε τίποτα. Η μικρή μας είναι μια χαρά, απλά είναι πιο μαζεμένη και έχει καθυστερήσει λίγο, όπως πολλά άλλα παιδιά».

«Δε λέω... Μπορεί να μην έχει αυτισμό όπως υποψιάζεται ο γιατρός, όμως και πάλι κάτι δεν πάει καλά. Δεν ήσουν μπροστά σήμερα. Δεν είδες τη Μάχη να πέφτει από την τσουλήθρα, όχι κατά λάθος; πήδηξε κατευθείαν στο κενό και δεν έτρεξε ούτε ένα δάκρυ. Λες και δεν ένιωσε πόνο ή φόβο».

«Πάω να ξαπλώσω γιατί είμαι κουρασμένος και μετά

θα πάω στο γραφείο. Εγώ λέω να μη βασανίζεσαι με βλακείες. Το παιδί είναι μια χαρά».

Αφέθηκε η Μαρίνα, χωρίς όμως να είναι ανέγνοιαστη όπως πριν. Ασυναίσθητα παρακολουθούσε τις αντιδράσεις της κόρης της, τις σύγκρινε με αυτές των άλλων παιδιών, ρωτούσε άλλες μαμάδες και έψαχνε όλη μέρα πληροφορίες στο διαδίκτυο. Πελαγωμένη από όσα διάβαζε και μάθαινε, τελικά δεν άντεξε. Κρυφά από τον Αλέξη ξεκίνησε να σέρνει τη μικρή από τον έναν γιατρό στον άλλο. Η διάγνωση ήταν κοινή.

Για μέρες σερνόταν σαν χαμένη στους διαδρόμους του μυαλού της μέχρι που τελικά προτίμησε τις ψευδαισθήσεις. Έκανε πως δεν έβλεπε και δεν καταλάβαινε. Προσποιούνταν πως η μικρή ανταποκρινόταν στο άκουσμα του ονόματός της και πως δεν έπαιζε όλη μέρα με το πόδι μιας κούκλας δίχως να επικοινωνεί με το περιβάλλον της. Και καθώς ό,τι έβλεπε ερχόταν σε σύγκρουση με εκείνο που ήθελε να βλέπει, έπεσε σε κατάθλιψη, κλείστηκε στον εαυτό της. Καλυμμένη με μια ρόμπα που δεν αποχωριζόταν ποτέ, πηγαίνοερχόταν μέσα στο σπίτι και δεν έβγαινε ούτε για να επισκεφθεί τη μητέρα της. Εξάλλου, οι σχέσεις τους δεν ήταν πλέον καλές.

Ο Αλέξης σταμάτησε να της κάνει έρωτα, όχι πως εκείνη είχε όρεξη. Και οι δυο φοβούνταν μήπως έμενε ξανά έγκυος και αποκτούσαν κι άλλο παιδί με ιδιαιτερότητες. Τώρα πια όταν έβλεπε τη Μάχη να δαγκώνει το χέρι της ή να το στρίβει και να το κουνά γρήγορα και χωρίς σταματη-

μό, επέρριπτε ευθύνες στον εαυτό της. Επίκριση, καταδίκη κι έπειτα ντροπή κι ενοχές έβγαιναν από τα κατάβαθμά της και θριαμβολογούσαν για τη νίκη τους.

Όλα κατέρρεαν. Τα όνειρα, η αγάπη, η ευτυχία, μια κανονική ζωή. Ένα μικρό, αθώο παιδί –το παιδί τους–, που παρακαλούσαν για τον ερχομό του τόσα χρόνια, γέμισε το σπίτι με δυστυχία. Ακόμα και μέσα στη θλίψη της, που είχε γίνει αρρώστια, συνειδητοποιούσε πως δεν έπρεπε να σκέφτεται έτσι. Έβριζε τον εαυτό της για τις άσχημες σκέψεις που έκανε κι όμως είχαν κολλήσει μέσα της σαν ιός. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, ήρθε και η απιστία του άντρα της.

Ένα βράδυ, θέλοντας να ξεφύγει από την ασφυξία που της προκαλούσε το σπίτι, φώναξε τη Φωτεινή για να κρατήσει τη Μάχη και πήγε στο γραφείο του άντρα της για να του κάνει έκπληξη. Είχε καιρό να βαφτεί και να ντυθεί, να νιώσει γυναίκα ξανά. Λίγες ώρες δίχως σκέψεις, μακριά από την τοξικότητα του σπιτιού. Τα είχε σκεφτεί όλα στην εντέλεια. Σίγουρα θα είχαν φύγει όλοι από το μεσιτικό του Αλέξη. Θα τον προκαλούσε με τα καινούργια της εσώρουχα, θα έκαναν έρωτα ύστερα από τόσους μήνες και θα έπιναν κρασί να θυμηθούν τα παλιά ωραία χρόνια, τότε που τη λάτρευε και την ποθούσε.

Το φως που αχνοφαινόταν πίσω από τα στόρια στον τέταρτο όροφο της πολυκατοικίας την έκανε να χαμογελάσει. Και μόνο που φανταζόταν την έκπληξη στο πρόσωπό του και το λάγνο βλέμμα του αναστατωνόταν. Ίσως

αυτή η βραδιά να ήταν ό,τι ακριβώς χρειάζονταν, ίσως να τους απομάκρυνε από τον γκρεμό που περίμενε να τους ρουφήξει στη χαράδρα του. Τον αγαπούσε τον Αλέξη. Τόσα χρόνια μαζί... έμοιαζαν μια ολόκληρη ζωή. Με τα πάνω τους και με τα κάτω τους, όμως ήταν μαζί, και αυτό ήταν που μετρούσε τελικά.

Χαλάρωσε τη ζώνη της ζακέτας της λίγο πριν βάλει το κλειδί στην πόρτα και αμέσως ένιωσε έξαψη, όχι πρωτόγνωρη ούτε πρωτόγευστη, ωστόσο το ίδιο δυνατή κι αληθινή. Πέταξε τη ζακέτα της χάμω, έβγαλε τα τακούνια και βύθισε τα πόδια της στη μαλακιά μοκέτα.

Λένε πως στη ζωή του καθενός παρουσιάζονται διάφορα μονοπάτια και σταυροδρόμια κι ανάμεσά τους διαλέγει εκείνο που θα ακολουθήσει. Από την επιλογή που κάνει αυτόματα και μηχανικά θα εξαρτηθεί ποιον θα γνωρίσει ή δε θα γνωρίσει, ποια θα είναι η συνέχεια της ιστορίας του. Θα πάρει το ταξί τώρα και θα σκοτωθεί ή θα το πάρει λίγο αργότερα και θα γνωρίσει τον έρωτα της ζωής του. Όλα κρίνονται στιγμιαία, έστω κι αν δεν το ξέρει. Η απόφαση της Μαρίνας να πάει απρόσκλητη στο γραφείο του Αλέξη εκείνο το βράδυ προκάλεσε μια σειρά γεγονότων.

Αντί να τον βρει εξαντλημένο και σκυμμένο πάνω από στοίβες χαρτιά, τον έπιασε ανάμεσα στα μπούτια μιας άλλης γυναίκας. Παρά την ταραχή και την έκπληξή της, ο γυναικείος εγωισμός νίκησε προσκαλώντας τη να κάνει μια πρόχειρη αξιολόγηση. Η αντροχωρίστρα δεν ήταν ού-

τε ομορφότερη ούτε νεότερη. Αντίθετα, έδειχνε αρκετά μεγαλύτερή της και τα μαλλιά της ήταν βαμμένα με ένα έντονο κόκκινο που 'χε ξεράσει άφθονο πορτοκαλί. Δεν ήθελε να ουρλιάξει, να κλάψει, ούτε να σπάσει ό,τι έβρισκε γύρω της όπως κάνουν οι απατημένες σύζυγοι στις ταινίες, δεν είχε ενέργεια για κάτι τέτοιο· μην μπορώντας να πιστέψει αυτό που έβλεπε θεώρησε ασφαλέστερη επιλογή να απομακρυνθεί όσο το δυνατό γρηγορότερα από το εξευτελιστικό σκηνικό.

Έτρεξε μέχρι το ασανσέρ τρέμοντας. Ο Αλέξης την ακολούθησε φορώντας μονάχα το παντελόνι του. Πόσο γελοίος έδειχνε καθώς έτρεχε ξοπίσω της κουβαλώντας τους ερωτικούς χυμούς μιας άλλης.

«Περίμενε, σε παρακαλώ. Να σου εξηγήσω».

«Τι να μου εξηγήσεις; Ό,τι χρειαζόταν να καταλάβω το είδα με τα μάτια μου. Ειλικρινά, μπορούσες να βρεις και καλύτερη», του είπε προσπαθώντας να διατηρήσει την ψυχραιμία της.

«Έκανα λάθος, το ξέρω, όμως τι περίμενες; Δε βλέπεις πώς είναι η κατάσταση στο σπίτι; Όλη τη μέρα ασχολείσαι με το παιδί και τα προβλήματά του. Δεν είμαστε ευτυχισμένοι. Μου μιλάς μονάχα όταν θες να μοιραστείς τους φόβους σου για τη Μάχη. Ποτέ δεν ήθελα να γίνω πατέρας. Το έκανα για εσένα και τώρα... τώρα όλα χάλασαν, δεν ξέρω. Δεν έχω τις δικές σου αντοχές. Πνίγομαι!» φώναξε απελπισμένος.

«Σοβαρά μιλάς τώρα; Ξέρεις κάτι; Ούτε εγώ αντέχω

να παλεύω μόνη μου. Από τότε που πήρες απόφαση πως η Μάχη δεν είναι ό,τι ονειρεύτηκες δε γυρνάς καν να την κοιτάξεις και, όταν το κάνεις, το βλέμμα σου κρύβει αποστροφή, σαν να τη μισείς που σου κατέστρεψε τη ζωή».

«Ναι! Τη μισώ! Αυτό θες να ακούσεις; Δε νομίζω ότι αυτό το άτυχο πλάσμα αντιλαμβάνεται τι...» Πήρε μια ανάσα. «Δεν αντέχω να τη βλέπω ή να την ακούω, γιατί μου θυμίζει πώς καταντήσαμε εξαιτίας της».

«Τράβα τότε στην γκόμενα κι άσε μας στην ησυχία μας. Χάσου από μπροστά μου, μαλάκα», του φώναξε χυμώντας σαν τρελή στις σκάλες, αηδιασμένη και αλαφιασμένη σαν να την κυνηγούσε όχι το παρελθόν μα ένα μέλλον δυσοίωνο, φρικτό.

Τον μίσησε τον Αλέξη, τον σιχάθηκε, γιατί είχε εκφράσει ξεδιάντροπα και τις δικές της σκέψεις, εκείνες που δεν τολμούσε να ξεστομίσει γνωρίζοντας πως δεν ήταν σωστό. Οι γονείς πρέπει να αγαπούν τα παιδιά τους. Να τα αγαπούν έτσι απλά, δίχως όρους και απαιτήσεις. Έχουν υποχρέωση. Τόση αγάπη είχε εισπράξει εκείνη από τη μητέρα της. Γιατί δεν μπορούσε να μεγαλώσει με την ίδια αγάπη τη μικρή της; Δεν ήταν κάποιο τέρας που είχε βγει από το σώμα της, μα κομμάτι της, αίμα και σάρκα της.

Δάκρυα. Όχι πολλά, μα καθένα τους έκρυβε στην υγρή του φύση μια πικρή αλήθεια.

Όταν επέστρεψε στο σπίτι όλα είχαν ξεθωριάσει. Τόσο το ίδιο το γεγονός όσο και οι πρωταγωνιστές του είχαν υποστεί αλλοιώσεις στο μυαλό της κι είχαν πνιγεί στη

βαθιά λίμνη της μνήμης, έτσι ώστε να μην τη βαραίνουν πια. Ράκος ξάπλωσε στον καναπέ και σκεπάστηκε. Έτρεμε και τα ρίγη που έβγαιναν από μέσα της σε κύματα δεν μπορούσε να τα εξαφανίσει μια κουβέρτα. Τα μάτια της έκλεισαν βαριά και ο τελευταίος ήχος που πήρε μαζί της ήταν το κλείσιμο της πόρτας καθώς έφευγε η κοπέλα που κρατούσε τη μικρή.

Η νύχτα δεν ήταν ήρεμη. Αν και μέσα της είχε καμουφλάρει τα γεγονότα για να μην πονάει, το υποσυνείδητο αντιδρούσε με ατελείωτους εφιάλτες. Το ξημέρωμα σηκώθηκε λουσμένη στον ιδρώτα. Σύρθηκε μέχρι το μπάνιο και στάθηκε αρκετή ώρα κάτω από το νερό ελπίζοντας να διώξει τις άσχημες εικόνες που τριβέλιζαν το μυαλό της.

Τον πρώτο άνθρωπο που σκέφτηκε ήταν η Ισμήνη. Τι κι αν είχαν να μιλήσουν αρκετούς μήνες! Μάνα και κόρη ήταν, αυτό δεν άλλαζε. Την είχε ανάγκη. Η Ισμήνη ήταν πάντα δίπλα της, την καταλάβαινε, την ήξερε καλύτερα από τον καθένα και είχε μια ψυχή καθαρή και αγνή σαν μικρού παιδιού. Τα δάχτυλά της άρχισαν να πιέζουν αργά τα πλήκτρα του τηλεφώνου, όμως στον τελευταίο αριθμό σταμάτησαν σαν να τα χτύπησε ηλεκτρισμός. Δεν ένιωθε ακόμα έτοιμη. Ντρεπόταν.

Όλη τη μέρα την είχε περάσει καθισμένη σε μια πολυθρόνα σκεπτόμενη τι θα έκανε τώρα που ο γάμος της με τον Αλέξη είχε τελειώσει. Ένας χωρισμός θα δημιουργούσε κάποια πρακτικά ζητήματα. Έπρεπε να ψάξει για δουλειά. Έπειτα από αρκετά χρόνια εκτός εργασιακής αρέ-

νας, τρώμαζε στην ιδέα πως θα έπρεπε να χτυπά πόρτες με την εφημερίδα στο χέρι, όμως έπρεπε να σταθεί στα πόδια της, να μην έχει κανέναν ανάγκη. Κι έπειτα ήταν και η μικρή. Δε γινόταν να αναβάλλει άλλο τη θεραπεία της, να στρουθοκαμηλίζει πως δεν υπήρχε πρόβλημα.

Με την άκρη του ματιού της έβλεπε τη Μάχη να περπατά στις μύτες των ποδιών της και κάθε τόσο να στροβιλίζεται μακριά από εκείνη, μακριά από όλα. Η Μαρίνα την πλησίασε και της έβαλε στη μύτη ένα τριαντάφυλλο.

«Δε μυρίζει όμορφα, Μάχη μου;» τη ρώτησε ξέροντας πως δε θα έπαιρνε απάντηση. Πράγματι η μικρή δεν έδωσε σημασία στο λουλούδι παρά συνέχισε το αγαπημένο της στροβίλισμα.

Η ψυχή της Μαρίνας ράγισε. Ο φόβος, η απέχθεια, η άρνηση είχαν αντικατασταθεί από ένα συναίσθημα δυνατότερο όλων. Αβάσταχτος πόνος. Γι' αυτό που ήταν κάποτε έμβρυο και βγήκε από μέσα της, όχι για εκείνη. Και τότε κατάλαβε. Σαν να είχε πέσει φρενιασμένη πάνω σε τοίχο οδηγώντας μια σακαράκα. Δε μισούσε το παιδί της, το λυπόταν. Ένιωθε ανήμπορη να το βοηθήσει και αυτό την εξόργιζε. Έπειτα από αυτή την παραδοχή, ο πόνος λες και διπλασιάστηκε, έγινε ένας μαύρος όγκος που караδοκούσε για να την καταπιεί. Και ξαφνικά τίποτα. Μια διαρκής εναλλαγή ανάμεσα στη δράση και την αδράνεια. Δράση αδράνεια. Ένα εκκρεμές δίχως σταματημό.

Τι ώρα ήταν; Έπρεπε να φύγει. Η μάνα της είχε πεθάνει. Η μάνα της.

Στην κηδεία της Ισμήνης δεν είχε πολύ κόσμο· η μακαρίτισσα ήταν μοναχικός άνθρωπος. Τόσα χρόνια στη γειτονιά δεν είχε παρτίδες με κανέναν εκτός από τη Βούλα που έμενε δίπλα. Ανάμεσα στις δυο γυναίκες είχε αναπτυχθεί με τα χρόνια ένα είδος φιλίας, που από τη μεριά της Ισμήνης τουλάχιστον ήταν προσεκτικά οριοθετημένη.

«Έφυγε τόσο νέα η μητέρα σου, κορίτσι μου! Είχε ψυχή μάλαμα και σας αγαπούσε εσένα και την κόρη σου. Εσάς είχε στο στόμα της μέχρι που την πήρε ο Μεγαλοδύναμος. Της είχε στοιχίσει που είχατε απομακρυνθεί», αναστέναξε η Βούλα χαϊδεύοντας τη Μαρίνα στην πλάτη σαν να ήταν παιδί της.

Οι τύψεις, φύτες μιας άσκοπης αντιπαράθεσης, μπήχτηκαν στην καρδιά της σαν αγκάθια και άξαφνα λουλούδια, μαύρα ρούχα, χώμα άρχισαν να στροβιλίζονται μπροστά της προσκαλώντας τη στον μακάβριο χορό τους. Η μητέρα της, ο μοναδικός δικός της άνθρωπος, είχε πεθάνει προτού προλάβουν να τα ξαναβρούν. Πόσο πικρά και άδικα λόγια είχε εκτοξεύσει εναντίον της! Δεν τα εννοούσε. Τίποτε απ' όσα έλεγε ή έκανε δεν εννοούσε... κι όμως τώρα ήταν πια αργά. Δε θα συγχωρούσε ποτέ τον εαυτό της.

Έμεινε αρκετή ώρα πάνω από τον φρεσκοσκαμμένο τάφο να αφουγκράζεται μια αλλόκοτη σιωπή, θρηνητική. Κάποιο περιστέρι πέταξε πάνω από το κεφάλι της κι έπει-

τα κάθισε απέναντί της. Να 'ταν άραγε η ψυχή της Ισμήνης; Έβγαλε ένα μαντίλι από την τσέπη για να σκουπίσει τα δάκρμά της. Τώρα που ήταν μονάχη της, δίχως θεατές, μπορούσε να τα αφήσει ελεύθερα να ελαφρύνουν τη θλίψη της.

Καθώς στήριξε το δεξί χέρι στο έδαφος για να σηκωθεί, έχασε την ισορροπία της κι έπεσε σκίζοντας το κεφάλι της. Έμεινε ακόμα λίγο κατάχαμα, σκούπισε το λιγοστό αίμα που έτρεχε στο μέτωπό της κι ύστερα πήρε τον δρόμο για το σπίτι.

Καθισμένη στο σαλόνι, κλαίγοντας για την κακή της τύχη, μπήκε αρκετές φορές στον πειρασμό να πάρει τον Αλέξη και να του πει τι συνέβη, να του ζητήσει παρηγοριά, όμως δεν το έκανε. Ο πρώην σύζυγός της ήταν πια παρελθόν, ένα πνιγηρό παρελθόν και ένας μολυσμένος ομφάλιος λώρος που έπρεπε να κόψει τη σύνδεση μαζί του. Ένωθε μόνη. Δεν είχε κανένα να μοιραστεί τις μαύρες σκέψεις της, κανένα να της δώσει κουράγιο, να της πει κάτι για να την παρηγορήσει και να την εμψυχώσει.

Στο σπίτι την περίμενε η κόρη της. Τρόπος του λέγειν την περίμενε, καθώς η μικρή Μάχη δεν έδειχνε να αντιδρά ιδιαίτερα στη μητρική παρουσία. Η Μαρίνα, όμως, είχε πάρει την απόφαση να μην αποθαρρύνεται αλλά να επιμένει.

Πήρε μια κούκλα, κάθισε δίπλα στο κοριτσάκι της και άρχισε να παίζει. Χτένισε τα μαλλιά της κούκλας, την έβαλε να σέρνει ένα καρότσι με ένα πλαστικό μωρό,

της έδωσε ψεύτικο φαγητό και της σέρβιρε τσάι. Η Μάχη προτίμησε να βάλει τις κούκλες της στη σειρά σαν να ήταν μια απαραίτητη ιεροτελεστία.

Τα μάτια της Μαρίνας βούρκωσαν πάλι. Την αγαπούσε την κόρη της και η αλήθεια ήταν πως τώρα που είχαν απομείνει οι δυο τους είχαν ανάγκη η μια την άλλη περισσότερο από ποτέ. Έπρεπε να βρει σύντομα δουλειά και ίσως ένα μικρότερο σπίτι. Τα λεφτά που της έδινε κάθε μήνα ο πρώην σύζυγός της δεν ήταν αρκετά. Κάλυπταν μονάχα τα έξοδα της μικρής και τις επισκέψεις στους ειδικούς.

Όταν έπεσε το βράδυ και η Μάχη επιτέλους κοιμήθηκε, η Μαρίνα πήρε το πανάκριβο ουίσκι που φυλούσε ο Αλέξης σε κάποιο ντουλάπι κι έβαλε ένα ποτήρι, κι ύστερα άλλο ένα κι άλλο ένα, μέχρι που αισθάνθηκε τη θερμότητά του να τη ζεσταίνει και να δημιουργείται ένα παράλληλο σύμπαν όλο προοπτικές. Τα μάτια της έκλεισαν απαλά κι εκείνη με τη μορφή πούπουλου κυνηγούσε ουράνια τόξα πάνω στα σύννεφα. Ίσως αύριο να ξημέρωνε μια καινούργια καλύτερη μέρα.

Μια αναπάντεχη κληρονομιά, μια φωτογραφία και ένα κλειδί θα οδηγήσουν τη Μαρίνα και την κόρη της σε έναν πύργο στη Μάνη. Από τη στιγμή που μετακομίζουν εκεί συμβαίνουν διάφορα τρομακτικά και ανεξήγητα περιστατικά. Ποιο διαταραγμένο μυαλό κρύβεται στις σκιές;

Στην προσπάθειά της να βρει μια άκρη, η Μαρίνα έρχεται αντιμέτωπη με αλήθειες από το παρελθόν... τότε που δυο κορίτσια, η Σεμέλη και η Ισμήνη, έκαναν μια επώδυνη συμφωνία.

Με αφετηρία την όμορφη Μάνη της δεκαετίας του '70, οι ήρωες περνούν από την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, το Λονδίνο και την Κέννα. Ζωές που έχουν σφραγιστεί με ανομολόγητες επιθυμίες και καταλήγουν σε πράξεις με τραγικές συνέπειες. Μοναδικό αντίβαρο, η αγάπη, η αδιασάλευτη αλήθεια.

Θα υπάρξει συγχώρεση προτού οι ενοχές
σβήσουν με ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΦΩΣ;

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psychogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 20311

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η